

Miroslav Němec

Dvě etapy působení ruské mafie a ruských zločineckých gangů v České republice

Anotace: Článek se zabývá problematikou ruské mafie a ruských zločineckých gangů působících v České republice. Činnost ruské mafie v České republice autor rozděluje do dvou vývojových etap, které dále charakterizuje s důrazem na současnost.

Klíčová slova: Ruská mafie, ruské zločinecké gangy, historie ruské mafie a ruských zločineckých gangů, organizovaná trestná činnost, „klasický“ organizovaný zločin vyznačující se násilím, moderní organizovaný zločin zastíraný legálním podnikáním.

Úvod

Ve svém článku se budu stručně zabývat problematikou ruské mafie a ruských zločineckých gangů působících v České republice, neboť materiálů k jejich organizované trestné činnosti není mnoho a jaksi se zapomíná na to, že tato mafie má již poměrně dlouhou historii, v České republice je již pevně zakořeněna a postupně přechází na nové formy činnosti kryté legálním podnikáním.

Historie

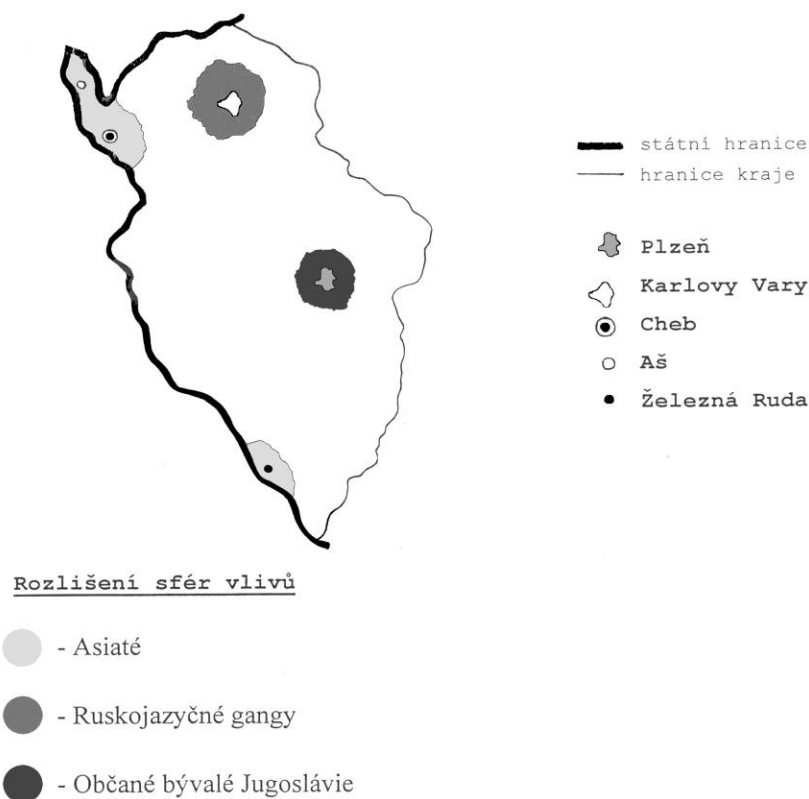
Z dostupných materiálů je známo, že ruské zločinecké gangy a mafie působily v rámci Ruské federace již za existence bývalého SSSR. Jejich činnost byla sice částečně omezena totalitním společenským systémem, ale nedostatek takřka veškerého spotřebního zboží, běžná nedosažitelnost krátkých i dlouhých kulových zbraní pro obyvatelstvo, problémy s alkoholismem a pouze výjimečná možnost nákupu běžného osobního automobilu vytvářely podmínky pro kriminální podnikání. Postupně se rozvinula trestná činnost spočívající v pašování takřka všech druhů spotřebního zboží, alkoholu a osobních automobilů ze zemí na západ od ruských hranic, nelegální obchod se zbraněmi, střelivem a drogami, rozvinuly se hazardní hry i prostituce. V době existence SSSR byly tyto formy organizovaného zločinu umožněny pouze s účastí vlivných osob představujících určité řídicí a politické struktury. Proto často docházelo zejména k finančním podvodům, ke korupci různých úředníků, vojáků i politiků, což dále umožňovalo různé formy ekonomické kriminality a zneužívání značných finančních prostředků investovaných zejména do armády.

Současnost

V souvislosti s rozpadem SSSR a osamostatněním Ruské federace, akceleroval organizovaný zločin nejen uvnitř Ruské federace, ale expandoval i na území dalších států, zejména na území tzv. bývalého východního bloku. Podle dokumentu světové ministerské konference o organizovaném transnacionálním zločinu vydaném v Neapoli v roce 1994 existovalo v roce 1993 jen v Ruské federaci přes 4 300 skupin organizovaného zločinu a za necelý rok (tj. do dubna 1994) jejich počet vzrostl na 5 700. Z tohoto počtu bylo v této době více než 200 zločineckých skupin na vysoké mezinárodní úrovni a působilo ve více než 25 státech světa, přičemž na přelomu druhého a třetího tisíciletí již tyto ruskojazyčné zločinecké skupiny operovaly ve více než čtyřiceti zemích světa, včetně České republiky a Slovenské republiky.

Počátkem devadesátých let minulého století se postupně v České republice začaly usazovat ruskojazyčné zločinecké gangy, jejichž základnou se již v této době stalo známé lázeňské město Karlovy Vary. Postupně docházelo k rozpínání ruskojazyčných zločineckých gangů na další území naší republiky. Již v této době však město Cheb a Aš a jejich okolí a

oblast Železné Rudy zcela ovládly asijské zločinecké gangy (zejména vietnamské) a dále zločinecké gangy vytvářené z občanů bývalé Jugoslávie a Bulharska, jejichž centrem se v této době stala Plzeň, odkud však dále expandovaly zejména do Prahy a odtud pak dále do SRN, Belgie, Holandska a do Itálie.

Pokud chceme charakterizovat ruskojazyčný organizovaný zločin a jeho působení na teritoriu bývalého východního bloku, včetně České republiky, je třeba odlišit dvě etapy jeho vývoje. **V první etapě, datované zhruba od roku 1990 do roku 1996, šlo zejména o zjevné páchaní organizované trestné činnosti vyznačující se zejména krutostí a násilím.** Tyto ruskojazyčné zločinecké gangy v této době páchaly zejména majetkovou trestnou činností, včetně loupežných přepadení obsluh čerpacích stanic, pošt, peněžních ústavů, kasin a nočních erotických klubů, vydírání poplatků od českých podnikatelů za tzv. fiktivní ochranu, krádeže osobních automobilů, včetně jejich transportu na území bývalého SSSR, organizování prostituce, pašování drog a nelegální obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami všeho druhu a nelegální obchod s jaderným materiálem. V tomto poměrně krátkém období došlo k tak rychlému nástupu ruského organizovaného zločinu u nás zejména proto, že řada těchto struktur se rekrutovala z řad vojáků bývalé sovětské armády dislokované v minulém období na našem území, kteří měli nejen poměrně dobrou místní znalost, ale tito vojáci a důstojníci zde měli i řadu úzkých osobních kontaktů a vazeb na naše občany, kteří jim v České republice za určitou úplatu poskytlí ilegální ubytování a služby s tím spojené. Často se jednalo o rekreační chaty, chalupy, ale i o rodinné domky a byty v městských aglomeracích, odkud původně jen zločinecké gangy, později však již rigidní mafiánské struktury, vyjízďely k páchaní organizovaného zločinu na našem území a v okolních zemích, často využívajíc dopravních prostředků a další techniky našich občanů. Postupně, právě v souvislosti se zvyšováním míry nelegálních zisků z jejich organizované trestné činnosti docházelo k rozšiřování okruhu zájmů a k nákupům vlastních dopravních prostředků, techniky i nemovitostí v České republice. K tomu často sloužilo obcházení cizineckého zákona různými

způsoby, včetně získání legálního pobytu uzavřením tzv. „fiktivního“ sňatku s občanem české národnosti.

Ve druhé etapě (1997 až současnost) pak ruskojazyčné zločinecké gangy postupně přešly na vyšší stupeň organizovaného kriminálního zločinu, tj. na organizovaný zločin krytý legálním podnikáním. Jeho podstata spočívá v tom, že původní zločinecké gangy propraly špinavé peníze získané v první etapě svého zločinného působení u nás a dále k nám přišly nové, věkově mladší a podstatně vzdělanější zločinecké struktury, které s sebou přivezly kapitál pocházející z organizované trestné činnosti spáchané mimo území naší republiky. Tento importovaný kapitál pak následně využívají v naší republice pro zakládání legálních obchodních firem s rozličným zaměřením a doslova balancují na hraně zákona pronikají takřka do všech sfér života společnosti.

Charakteristickým rysem činnosti všech ruskojazyčných skupin organizovaného zločinu je zejména pronikání do ekonomické sféry s cílem její možné destabilizace, snaha o získání významného vlivu ve strategických hospodářských odvětvích, snaha o korupci příslušníků státní správy a ovlivňování jejího fungování a rozhodovacího procesu v důležitých otázkách, jakož i snaha etablovat svoje členy či spolupracovníky v orgánech státní moci a politických stranách.

K těmto činnostem používají jednotlivé ruskojazyčné zločinecké gangy značné finanční částky získané z organizovaného zločinu, které investují do další trestné činnosti a do organizační infrastruktury. Ruský organizovaný zločin k těmto svým aktivitám velmi často zneužívá padělané doklady, a to zejména diplomatické pasy států Panama, Paraguay, Kostarika a dalších. V poslední době je značně frekventované zneužívání izraelských pasů, včetně zneužívání možnosti bezvízového cestování a změny příjmení po příbuzných manželky a podobně.

V několika posledních letech je v České republice zaznamenáván nárůst v investicích zbohatlých ruských podnikatelů do nemovitostí a obchodů, včetně trestné činnosti s tím související. Z těchto velkých investic lze usuzovat i na to, že v řadě případů nejde o poctivě vydělané peníze, ale jde o tzv. „špinavé“ peníze, získané nelegálně právě z organizované trestné činnosti páchané nejen v České republice, ale i v dalších zemích. **Za nejvíce nebezpečné formy současně páchaného organizovaného zločinu považují specialisté z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky i nadále vydírání podnikatelů a vymáhání dluhů právě pod krytím různých firem. Novou formou tohoto organizovaného zločinu ruských, ale i ukrajinských mafiánských struktur je tzv. „kriša“, jinak řečeno „střecha“ ve smyslu „ochrana“, která spočívá ve vnucování různých forem ochrany majetným soukromým podnikatelům, tzv. „klientům“. Tuto ochranu poskytuje zločinecká organizace, která jejím použitím vyhlašuje a přejímá kontrolu nad určitou formou podnikání, popř. nad určitým územím.** „Kriša“ ve formě ochrany je zločineckou organizací poskytována rovněž i svým členům.

Závěr

Ve svém příspěvku jsem chtěl upozornit nejen na dvě etapy působení ruské mafie a ruských zločineckých gangů v České republice, ale rovněž na změnu vývojového typu jimi páchané trestné činnosti, která se zhruba od poloviny devadesátých let minulého století již pouze v některých případech vyznačuje hrubým násilím, neboť postupně přechází na manažersko-podnikatelský typ, zakrývaný legálním podnikáním. Nejde tedy o ústup ruského organizovaného zločinu v České republice, jak by se někdo, právě podle nižšího počtu páchaného násilí v této sféře zločinu, mohl domnívat, ale o daleko nebezpečnější typ organizovaného zločinu, kterému je nutno věnovat zvýšenou pozornost nejen ze strany Policie

České republiky, ale i ze strany Bezpečnostní informační služby a dalších služeb, včetně zintenzívnění mezinárodní policejní spolupráce.

Literatura

- NĚMEC, M. *Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*, vědecká práce, PF UK a PA ČR, Praha, 1994, 435 stran.
- NĚMEC, M. *Organizovaný zločin*. Praha : Naše vojsko, 1995, 224 stran.
- NĚMEC, M., OREL, J. Česká republika a hrozba nových forem kriminality. In *Mezinárodní souvislosti bezpečnostní politiky České republiky*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1995, 96 stran, str. 82 – 89.
- NĚMEC, M., PROTIVINSKÝ, M. Metodika odhalování a vyšetřování organizované kriminality. In KONRÁD., Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha : Policejní akademie ČR, 1995, 212 stran, str. 175 – 199.
- NĚMEC, M. *Občan a policie*. Praha : Naše vojsko, 1996, 320 stran a 52 stran příloh.
- NĚMEC, M. Vznik a vývoj zločineckých organizací ve světě. In *Policista*, 2, 1996, číslo 7, str. IV. až X. – přílohy „Organizovaný zločin“.
- NĚMEC, M. Rizika vnitřní bezpečnosti. In *Aliance*, 2000, číslo 4, str. 32 – 33.
- NĚMEC, M. Úkoly v oblasti vnitřní bezpečnosti České republiky na přelomu druhého a třetího tisíciletí. In *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2000, číslo 2, str. 15 – 33.
- NĚMEC, M. Úkoly ke zkvalitnění policejní práce před naším vstupem do Evropské unie. In *Sborník z vědeckého semináře „Harmonizace českého právního řádu s evropským právem v rezortu MV“*, díl I., Praha : Policejní akademie České republiky, 2000, 463s, str. 59 – 67.
- NĚMEC, M. Hlavní bezpečnostní rizika na úseku vnitřní bezpečnosti České republiky před vstupem do Evropské unie a koncepce jejich eliminace. In *II. Kriminalistické dni na Slovensku*. Bratislava : Akadémia PZ v Bratislave, 2000, str. 14 – 27.
- NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003, 390 stran.
- NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha : Eurounion, 2004, 328 stran.

Key words: Russian mafia, Russian criminal gangs, history of Russian mafia and Russian criminal gangs, organized criminal activities, „classical” organized crime characteristic in violence, modern organized crime covered by legal enterprise.

Resume

In the article the author, who has been dealing with the issue of organized crime, mafia structure, criminal gangs and crimes committed by these activities for twenty years, points out that there are two phases of activities of Russian mafia and Russian criminal gangs in the Czech Republic. The first phase delimited by the period from 1990 until 1996 is characterised by violent emerge of Russian organized crime in the Czech Republic, which was demonstrated in its classical cruel form at that time and its primary demonstration was collecting fees for fictive protection of enterprisers. In the consequent period (from 1997 until 2008) this classical form of organized crime was partially suppressed in the Czech Republic when organized crime so called managerial-entrepreneurial type, which more often uses legal enterprise, money investment received from crimes and penetrating state administrative for committing crimes emerged.

*plk. doc. JUDr. Miroslav Němec, PhD.
vrchní rada*

*akademický pracovník Katedry kriminalistiky
Policejní akademie České republiky v Praze
e-mail: nemec.miroslav@polac.cz*